

© Райчо Чапразов

Ромите – хората, които подминаваме

“Едно плуралистично и истински демократично общество трябва не само да уважава етническата, културната, езиковата и религиозната самобитност на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, но също така и да създава подходящи условия, даващи им възможност да изразяват, съхраняват и развиват тази самобитност” (из “Рамкова конвенция за защита на националните малцинства” на Съвета на Европа).

Почти всеки ден средствата за масово осведомяване ни заливат с информация, свързана с ромите и техните проблеми. Някак подтекстово проличава стремеж да се подмине случващото се и пренебрежително да се мине към нещо друго. Но по-проницателното и детайлно вглеждане в начина на живот и в бед-

ственото състояние, в което ромите се намират, едва ли може да остави някого апатичен.

Проблемите са много, твърде сложни и доста щекотливи. Недостигът на средства от първа необходимост, осигуряващи макар и оскъдно съществуване; въпросите, свързани с оцеляването, и не на последно място – липсата на възможности за реализация, обезсмислят желанието и помрачават и най-малкия стремеж за образованост у ромите. Оттук и многобройните последици (често трудно разрешими) от икономически, социален, битов характер.

Като илюстрация към казаното може да се добави, че в някои училища като столичното 94-то СПТУ “Димитър Страшимиров”, където учат изцяло ромски деца, въпреки предоставената им възможност да получат професионална квалификация (шофьори, монтьори, оператори на шев-

но производство) и диплом за завършено средно образование, малцина от тях успяват да го завършат (поради бедност), а завършилите го са с твърде минимални възможности за практическа реализация. Отказът от образованост е отражение на нищетата, в която ромите живеят. Тя ги обрича на неграмотност и изолация не само от обществото, но и от държава, на която всички ние сме граждани. Макар и рядко, в активния ни речник се прокрадва думата интеграция, но дали бихме предприели сериозни мерки за подобен процес?

Необходимостта от обучение и образованост на ромите е крещяща. Перипетиите са многобройни, а социалната занемареност е нелицеприятна тема.

Ранните бракове са и стремеж за осмисляне на еднообразния, изпълнен с монотонност и несигурност суров живот; изоставените деца от

непълнолетни майки са бягство от действителността и отчаян опит за спасение; Неграмотността има различни превъплъщения. Тя не означава само незнание по отношение на писмо и четмо, а обхваща всички сфери на личния и обществен живот, духовното развитие и изграждането на ценности.

В същност познаваме ли тяхната душевност, бит и традиции. Оправдаваме ли несправедливото и незаслужено отношение към ромите. Въпросите не търпят отлагане. Бездействието, възмущението, ропотът и отхвърлянето означават и липса на толерантност и разбиране на болката на другия. Без толерантност и такт трудно бихме очаквали някаква промяна. Необходимо е промените да настъпят първо в нас, в нашето съзнание и мироглед. Останалото е отражение на гледните точки.

Валентина ПЪРВАНОВА

Министерство на образованието и науката, в партньорство с НСЕДВ, провежда квалификационен курс за преподаватели по ромски език от 31. март 2003 до 13. април 2003 в София, в Департамента по информация и усъвършенстване на учители. Една от основните цели е да се направи преглед на досегашното състояние на обучението

Квалификационен курс по ромски език

по ромски език.

Участниците в курса обсъдиха проекта за новата учебна програма, съобразена с новите рамкови изисквания на МОН, както и учебниците и учебните помагала по ромски език.

В курса участват 30 души – преподаватели по ромски език от цялата страна. Те се обучават в 4 модула: Педагогика, Методика на преподаване на майчин ромски език, Детска и педагогическа психология. История, култура и

етно-психология на ромската общност.

В програмата на курса е предвидена работна среща-дискусия “Проблеми при обучението по майчин ромски език – мнения, насоки и начини за преодоляването им”. В нея, освен курсистите, ще участват и началниците на РИО, представители на МОН.

Лили Ромени

Защо детето ми да страда?

Марио Гергинов е на 4 години и посещава целодневната детска градина N 12 в град Враца. Една вечер, съвсем по детски, споделя с майка си: “Мамо, ама те ми викат, че съм циганче.”

Как да му обясня, че както добре звучи “българче”, така добре звучи и “циганче”? – пита неговата майка. Едва ли бих могла да го предпазя от това, но не мога да стоя и безучастно. В края на краищата живеем в 21-ви век. Старая се да дам на децата си възможно най-добро възпитание. Смяя даже да твърдя, че в дадени ситуации детето ни е по-интелигентно от другарчетата си. И как да не е, като и то посещава детска градина, ходи на курс по английски, посещава театри и кино. Въобще, детето ми е нормално като всички останали. Ние също имаме чувства, ние също плачем и се радваме, празнуваме Коледа и Великден, ние също ядем хляб, но това, че сме с по-тъмен цвят на кожата, не значи, че сме лоши. Нека не делим хората в зависимост от техния произход, защото аз уча децата си, че хората са добри и лоши, стари и млади, мъже и жени.”

Проблемът никак не е малък, тъй като по този начин у детето се изгражда чувство за малоценност. Израствайки с такова чувство, то няма шанс да се реализира като личност, полезна за себе си и за обществото. Защото след детската градина детето се сблъсква с училището, където обидите са много по-жестоки и системни. Показателен за това е разказът на Диана Давидова Василева от VI-B клас на училище “Цветана Кръстенякова”, също в град Враца:

“В класа сме две момичета циганки. Бяхме в V клас, когато момчетата научиха от госпожата по английски, че “джипси” означава циганин. И от тогава започнаха непрекъснато да ни обиждат. Викаха ни джипси и мангалки. Когато минавам покрай тях, те се отдръпват да не ги докосна. На една екскурзия си организирах купон и само нас не пуснаха вътре. Стояхме си сами в стаята. Постоянно ни изолират. Майките ни ходят и се разправят с тях, но без резултат. Госпожата също, но те престават за ден-два и след това пак ни обиждат!”

Както в детската градина, така и в училищата, педагогът е длъжен за проведе бeseда със съответния клас или група, по време на която трябва да изтъкне възможно най-много положителни качества на ромското дете и да застане зад гърба му. Но дали всеки си върши добре работата, не се знае. Това зависи от самия педагог, от неговата нагласа и разбиране. В България има много семейства, които страдат само заради цвета на кожата си. Честно ли е те да страдат от незаслужена обида?

Албена КИСЬОВА